

Natuuronderzoek

Uitbreidingsgebied
Oosterhoutse Golf Club

Update juni 2015

Natuuronderzoek - Uitbreidingsgebied Oosterhoutse Golf Club

Opdrachtgever

Organisatie: Oosterhoutse Golf Club
Dukaatstraat 21
4903 RN Oosterhout

Opdrachtnemer

Organisatie: Buiting Advies
Wilhelminaweg 64
6951 BP Dieren
0313 - 619042
www.buiting.nl

Contactpersoon: Ing. Elmar Prins
elmarprins@buiting.nl

Documentgegevens

Project id: P12082 / P14075
Status / versie: definitief
Publicatiedatum: 22 augustus 2013 / juni 2015

Auteurs: Ing. Elmar Prins
Dr. Ir. Eric Verkaik
Gecontroleerd door: Ir. Rene van Gestel
Controle datum: 21 augustus 2013

Vormgeving: Esther Nijhuis

Natuuronderzoek

Uitbreidingsgebied
Oosterhoutse Golf Club

Update juni 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
2. Achtergrondinformatie	7
2.1 Ligging uitbreidingsgebied	7
2.2 Natuurbeleid	8
2.3 Saldobenadering EHS of Herbegrenzing EHS	10
3. Onderzoeksmethode	12
3.1 Bureaustudie	12
3.2 Veldbezoeken	12
4. Onderzoeksresultaten	14
4.1 Ligging ten opzichte van EHS, Natura 2000 en Nationaal Landschap	15
4.2 Beschrijving onderzoeksgebied aan de hand van de vegetatie	16
4.3 Flora- en faunawet	20
5. Conclusies uit de natuurtoets	26

Geraadpleegde bronnen

1. Inleiding

De Oosterhoutse Golf Club heeft het voornemen om de bestaande golfbaan met enkele holes uit te breiden. Op de beoogde uitbreidingslocatie is door Buiting Advies in 2013 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. Het voor u liggende rapport vormt het verslag van dit natuuronderzoek.

Het natuuronderzoek had meerdere doelen:

- Eén doel was om vast te stellen of er binnen het uitbreidingsgebied door de wet beschermde natuurwaarden voorkomen, waarmee bij de toekomstige ontwikkelingen rekening gehouden dient te worden.
- Een tweede doel voor het natuuronderzoek heeft te maken met de op voorhand bekende ligging van het uitbreidingsgebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Om op deze locatie golfelementen te kunnen ontwikkelen wil de golfclub het instrument 'herbegrenzing EHS' inzetten. Om ervoor te zorgen dat er bij de herbegrenzing EHS hooguit beperkte ecologische waarden verloren gaan en de herbegrenzing per saldo een positief effect heeft op het functioneren van de EHS is informatie nodig over de bestaande natuurwaarden en natuurplenities. Doel van dit onderzoek was om deze natuurwaarden voldoende in beeld te brengen.
- Een derde doel betreft het onderzoeken van huidige bestaande faunistische en floristische waarden en plemties met als doel een zo waardevol mogelijk natuurinrichtingsplan te kunnen realiseren.

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek zijn aanbevelingen gedaan met betrekking tot de inrichting van het gebied.

Leeswijzer

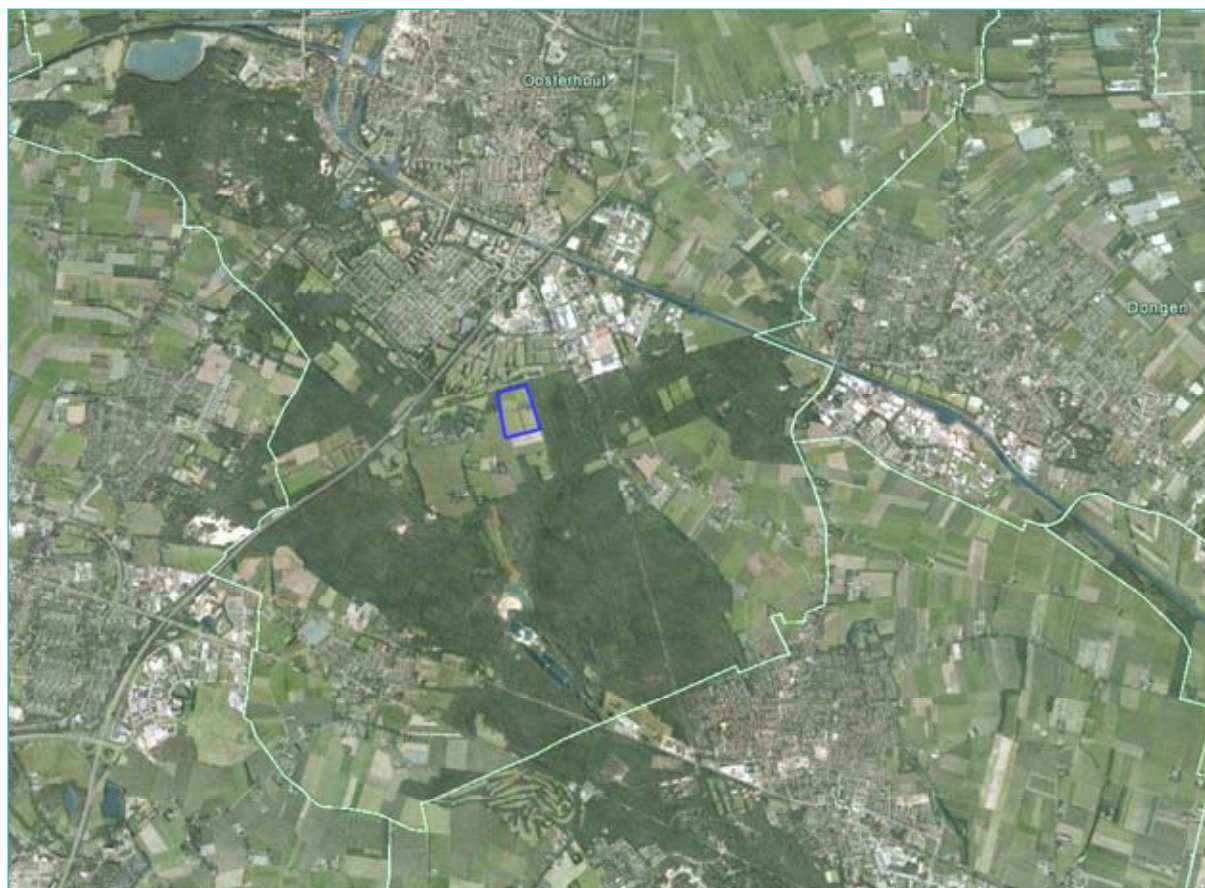
In Hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de ligging van het plangebied, wordt het natuurbeleid beschreven en wordt ingegaan op het instrument "herbegrenzing EHS". Hoofdstuk 3 beschrijft de onderzoeksmethode van het natuuronderzoek waarbij zowel het uitgevoerde bronnenonderzoek als het veldonderzoek worden toegelicht. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Eerst wordt ingegaan op de gebiedsbescherming (EHS, Natura 2000, Nationaal Landschap) en vervolgens beschrijven we de flora en vegetatie van het gebied. Tot slot geven we een overzicht van de diersoorten die hier voor (kunnen) komen. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies van het natuuronderzoek op een rij gezet.

2. Achtergrondinformatie

2.1 Ligging uitbreidingsgebied

Het beoogde uitbreidingsgebied ligt in de provincie Noord-Brabant, binnen de gemeente Oosterhout. Net ten noorden van de uitbreidingslocatie ligt de al bestaande golfbaan en ten oosten grenst het gebied aan bestaand bos. Ten zuiden en westen van het gebied liggen enkele percelen landbouwgebied (afbeelding 1).

De uitbreidingslocatie is ongeveer 14 hectare groot. Deze oppervlakte bestaat grotendeels uit grasland (afbeelding 2). In het oosten van het gebied is een bosje met aansluitend bosschages en ruigte aanwezig. Door het gebied lopen van noord naar zuid en van oost naar west houtsingels en ook de zuidgrens en een deel van de oostelijke grens bestaat uit een houtsingel. Aan de

Afbeelding 1. De ligging van de uitbreidingslocatie, waarbij de uitbreidingslocatie blauw is omkaderd (bron achtergrond Google Earth).

Afbeelding 2. De uitbreidingslocatie (bron achtergrond Google Earth).

noordkant wordt het gebied begrenst door een bestaande laan. Binnen het gebied zijn 3 poelen aanwezig.

2.2 Natuurbeleid

Ecologische Hoofdstructuur

De term Ecologische Hoofd Structuur (EHS) werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan. De EHS heeft als doel om natuurgebieden met elkaar te verbin-

den en te vergroten waardoor planten en dieren zich makkelijker kunnen verspreiden. Door dit netwerk van gebieden wordt voorkomen dat populaties geïsoleerd raken en daardoor uitsterven. De EHS is opgebouwd uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingzones. De kerngebieden zijn gebieden met al bestaande ecologische waarden. Natuurontwikkelingsgebieden zijn gebieden waar het goed mogelijk is natuurwaarden te ontwikkelen. De verbindingzones

verbinden de verschillende gebieden met elkaar. De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur moet uiteindelijk samen met natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten netwerk vormen (het Pan Europees Ecologisch Netwerk, PEEN).

De algemene grenzen van de EHS zijn in 1995 globaal aangegeven door de rijksoverheid, in het Structuurschema Groene Ruimte, en zijn nader begrensd weergegeven in de Nota Ruimte uit 2004. De precieze begrenzing is vastgesteld door de provincies.

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen binnen de EHS, die een nadelige invloed kunnen hebben op het functioneren daarvan, geldt een 'nee tenzij' principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan tenzij er geen alternatieven zijn. Bovendien moeten de ruimtelijke ontwikkelingen van groot openbaar belang zijn en moeten de schadelijke effecten op de natuur worden gecompenseerd. Mocht niet aan deze voorwaarden worden voldaan dan zijn er nog twee instrumenten om eventuele ontwikkelingen toch doorgang te kunnen laten vinden, namelijk de EHS-saldobenadering en de herbegrenzing EHS (Ministerie LNV 2007). Omdat herbegrenzing van de EHS mogelijk wordt ingezet om de uitbreiding van de golfbaan mogelijk te maken volgt in paragraaf 2.3 nadere informatie over dit instrument.

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Deze gebieden zijn aangewezen als beschermd natuurgebied omdat ze habitats en soorten herbergen die bescherming nodig hebben. De bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 geldt voor acti-

viteiten in en om Natura 2000-gebieden een vergunningplicht voor activiteiten die de beschermde natuur kan verstoren. Ieder Natura 2000-gebied is aangewezen om specifieke habitats en soorten te beschermen. Voor deze soorten en habitats zijn per gebied ook instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Bij de vergunningverlening wordt getoetst of er significante gevolgen zijn van de activiteiten voor de soorten en habitats waarvoor het beschermde gebied is aangewezen.

Nationaal landschap

De Nederlandse landschappen worden bedreigd door verstedelijking en de leegloop van het platteland. Als tegenwicht zijn twintig Nationale Landschappen ingesteld. Deze gebieden kenmerken zich ieder door een specifieke samenhang tussen de verschillende onderdelen van het landschap, zoals natuur, grondgebruik en bebouwing. Ze vertellen het verhaal van het Nederlandse landschap, maar zijn niet bedoeld als musea. Het zijn gebieden waar mensen wonen, werken, ondernemen en recreëren en ontwikkelingen zijn in de nationale landschappen dan ook mogelijk, al dient er rekening te worden gehouden met de specifieke kernkwaliteiten van de landschappen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet dient ter bescherming van de wilde flora en fauna in Nederland. Volgens deze wet heeft een ieder een algemene zorgplicht ter bescherming en instandhouding van wilde flora en fauna (artikel 2). Daarnaast geniet een deel van de wilde soorten extra bescherming. Zo is het verboden beschermde planten te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden en verwonden (artikel 9), beschermde dieren opzettelijk te verontrusten (artikel 10), vaste verblijfplaatsen van beschermde dieren te verstoren (artikel 11) en eieren

van beschermde dieren te beschadigen (artikel 12). De beschermde soorten zijn in vier categorieën in te delen: algemene soorten (Tabel 1 soorten), overige soorten (Tabel 2 soorten), strikt beschermde soorten (Tabel 3 soorten) en vogels.

Tabel 1-soorten zijn veelal (vrij) algemeen en zijn het minst beschermd. Voor ingrepen in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor Tabel 2-soorten hoeft voor ingrepen in het kader van ruimtelijke ingrepen ook geen ontheffing te worden aangevraagd mits volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. In Tabel 2 zijn soorten opgenomen die niet algemeen, maar die ook niet zo strikt beschermd zijn als de Tabel 3-soorten. Tabel 3-soorten zijn het zwaarst beschermd. Voor een aantal soorten kan een ontheffing worden aangevraagd voor werkzaamheden in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Ook vogels zijn goed beschermd door de Flora- en faunawet. Het verkrijgen van een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling is niet mogelijk.

Een beperkt aantal soorten planten en dieren zijn niet alleen beschermd via de Flora- en faunawet, maar tevens via de Habitatrichtlijn Bijlage IV. Voor deze soorten geldt dat er andere gronden voor het verkrijgen van een ontheffing gelden. Dit geldt tevens voor een beperkt aantal vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn.

2.3 Saldobenadering EHS of Herbegrenzing EHS

Zoals hierboven aangegeven wordt er bij de bescherming van de EHS uitgegaan van het 'nee, tenzij'- principe: nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet

toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen onder bepaalde voorwaarden mogelijk te maken zijn er door de overheid 'spelregels' opgesteld. Hierbij kunnen twee instrumenten worden gebruikt (Ministerie van LNV, 2007): herbegrenzen EHS en de Saldobenadering EHS.

Een belangrijk onderscheid tussen beide instrumenten is de schaal van de ingreep. De Saldobenadering richt zich op grotere ontwikkelingen waarbij bovendien sprake is van een combinatie van handelingen of projecten. Voorwaarden van de Saldobenadering zijn daarbij dat de plannen en projecten binnen één visie worden gepresenteerd, dat de verschillende plannen een onderlinge samenhang hebben en dat er door de plannen binnen de EHS een kwaliteitslag gemaakt wordt.

Het instrument 'herbegrenzen EHS' om niet ecologische redenen, dus om bijvoorbeeld een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken, is een instrument voor kleinschalige ontwikkelingen. Het toepassen van het instrument is een bevoegdheid van de provincies. De provincie Noord-Brabant heeft het instrument dan ook opgenomen in de Verordening Ruimte 2014 van de provincie Noord-Brabant. Deze verordening stelt regels voor op te stellen bestemmingsplannen.

In overleg met de Provincie dient vastgesteld te worden of de Herbegrenzing EHS dan wel de Saldobenadering EHS toegepast kan worden.

Compensatie

Wanneer bij een ingreep in de EHS natuurwaarden ver-

loren gaan dan dienen deze te worden gecompenseerd. In de Verordening Ruimte geeft de provincie aan op welke wijze deze compensatie dient plaats te vinden. Een belangrijke voorwaarde is dat er netto geen verlies mag ontstaan aan ecologische waarden en kenmerken van het betreffende gebied, in zowel areaal, kwaliteit als samenhang. Compensatie gebeurt verder bij voorkeur in de nabijheid van de aantasting van de EHS, door het aanleggen en inrichten van een compensatiegebied. De omvang van het compensatiegebied wordt bepaald door de omvang van het areaal EHS dat wordt vernietigd. Wanneer natuurtypen met een langere ontwikkelingstijd worden vernietigd, wordt met een toeslag gerekend voor het te compenseren areaal. Indien fysieke compensatie in de vorm van een compensatiegebied niet of slechts deels mogelijk is, kan er ook financiële compensatie plaatsvinden.

3. Onderzoeksmethode

3.1 Bureaustudie

De eerste fase van het onderzoek bestond uit een bronnenonderzoek. Dit diende ertoe zoveel mogelijk reeds bekende gegevens over het plangebied en nabije omgeving te achterhalen. Als eerste is onderzocht welke natuurwetgeving en welk natuurbeleid voor het gebied relevant is. Daarnaast is uitgezocht wat al bekend is over de verspreiding van (beschermde) plant- en diersoorten in het plangebied. Er zijn zowel internetbronnen als papieren bronnen gebruikt. Als internetbronnen zijn onder andere de websites telmee.nl en waarneming.nl geraadpleegd. Papieren bronnen waren onder andere verspreidingsatlassen uit de serie "Nederlandse Fauna".

3.2 Veldbezoeken

Het onderzoeksgebied is tijdens een aantal veldinventarisaties systematisch onderzocht. Extra aandacht is uitgegaan naar die elementen die het meest kansrijk leken voor het aantreffen van beschermde, bedreigde en zeldzame soorten. Tijdens het veldonderzoek is het plangebied geïnventariseerd op aanwezigheid van, dan wel gebruik door zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, vaatplanten en vissen. Tijdens de inventarisaties is specifieke aandacht uitgegaan naar het voorkomen van de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Ff-wet) die

hier volgens het bronnenonderzoek zijn te verwachten. Naast het voorkomen van beschermde soorten is ook het voorkomen van bedreigde (Rode Lijst) en andere zeldzame soorten vastgelegd.

Hieronder wordt per soortgroep de toegepaste methode van inventarisatie toegelicht. Tabel 1 geeft de bezoeken weer, samen met de soortgroepen die werden geïnventariseerd.

Flora

In het plangebied is gericht onderzoek gedaan naar de aanwezige flora. Hierbij is het hele gebied meerdere keren intensief afgezocht. De aangetroffen plantensoorten zijn onder andere gebruikt om een beschrijving te maken van de vegetatie in het terrein. Kansrijk geachte plekken voor beschermde of anderszins waardevolle soorten zijn extra intensief onderzocht.

Vogels

Bij de verschillende veldbezoeken zijn waarnemingen van vogels genoteerd. Tevens is gelet op mogelijke aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten.

Zoogdieren

De functie van het plangebied voor vleermuizen is in kaart

Bezoek	Soortgroepen	Weer (KNMI station Gilze Rijen)
7 februari 2013 dagbezoek	Flora/ vegetatie, vogels, zoogdieren	Zwaar bewolkt, 1,5 uur neerslag, 4,5 uur zon, max. 6 graden
30 mei 2013 dag- avondbezoek tot 0:30u	Amfibieën, flora/ vegetatie, insecten, vleermuizen, vogels, grondgebonden zoogdieren	Zwaar bewolkt, geen neerslag, 2 uur zon, max. 16 graden
15 juli 2013 dagbezoek	Amfibieën, flora/ vegetatie, insecten, vogels, zoogdieren	Licht bewolkt, geen neerslag, 12 uur zon, max. 27 graden

Tabel 1. Overzicht van de veldinventarisaties.

gebracht tijdens één avondbezoek. Hierbij is de activiteit van vleermuizen in het gebied gevolgd met behulp van ultrasoon ontvangers (Pettersson d240x, Mini 3).

Tijdens alle bezoeken is verder gelet op de aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren. Hierbij is ook naar prenten, wissels, uitwerpselen, haren, prooiresten en andere sporen gezocht.

Amfibieën, reptielen

Tijdens veldbezoeken is gelet op het voorkomen van amfibieën en reptielen, overeenkomstig de methode zoals voorgeschreven door RAVON (van Diepenbeek en van Delft, 2006). Met een amfibieënnet is geschept naar amfibieën in de aanwezige poelen. Ook zijn eventuele stammen, takken en rillen nabij poelen onderzocht. Verder is bij de avondbezoeken in de poelen met een sterke zaklamp (Sunwayman M40A) gezocht naar amfibieën of larven daarvan.

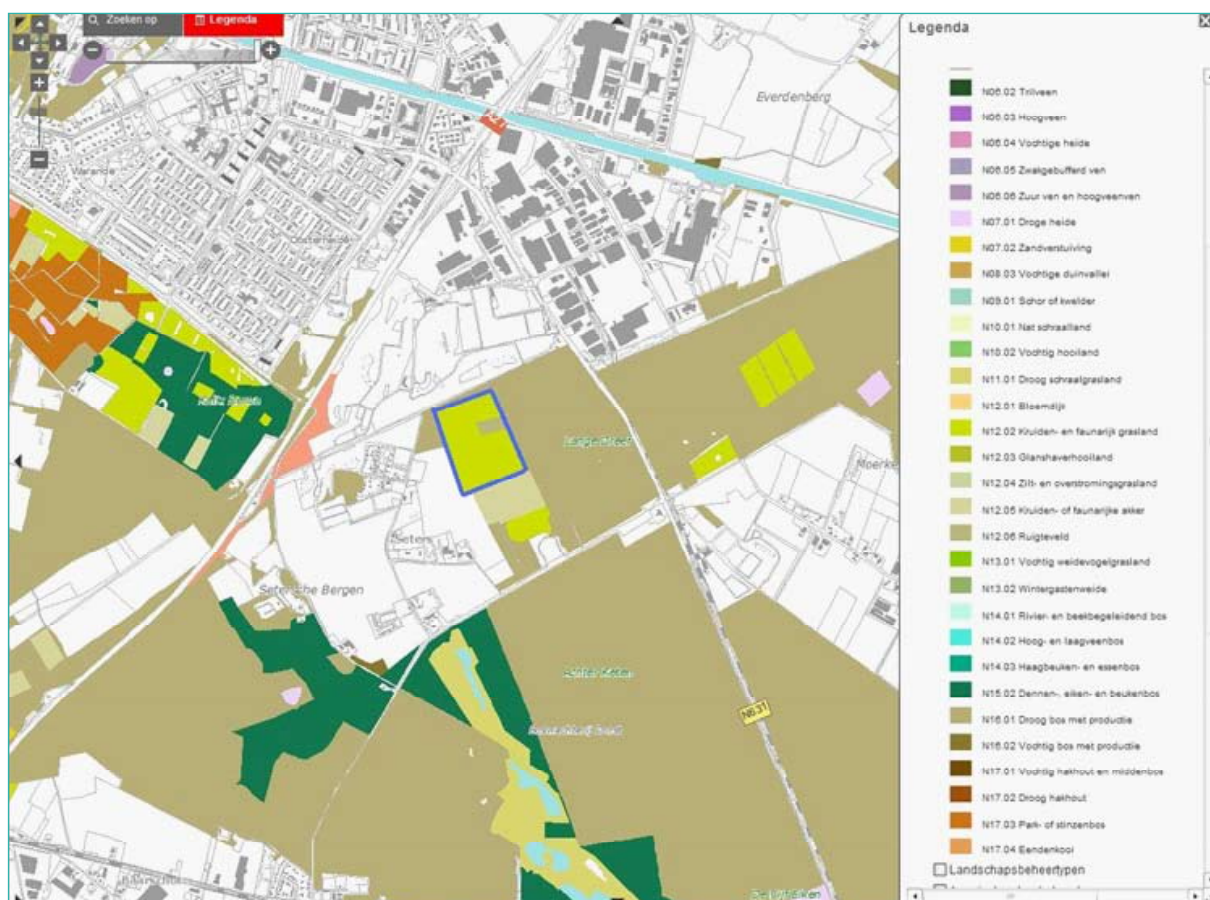
Vissen

De poelen zijn geïnventariseerd op het voorkomen van vissen. Hierbij is gebruik gemaakt van een schepnet volgens de methode zoals beschreven in Spikmans en de Jong (2008). Daarnaast is bij het avondbezoek met een sterke zaklamp gezocht naar vissen in de poelen.

Insecten

Insecteninventarisaties hebben zich met name gericht op dagvlinders, libellen/juffers en sprinkhanen. Insecten zijn zoveel mogelijk op het oog op naam gebracht (met o.a. verrekijker). Indien noodzakelijk voor determinatie zijn enkele exemplaren met een vlindernet gevangen om op naam te brengen.

4. Onderzoeksresultaten

Afbeelding 3. Ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van de EHS, zoals dat is weergegeven op de beheertypenkaart van de provincie. De gekleurde gebieden zijn begrensd als EHS. Het onderzoeksgebied is met een blauwe lijn aangegeven.

4.1 Ligging ten opzichte van EHS, Natura 2000 en Nationaal Landschap

EHS

De begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is vooral een bevoegdheid van de provincies. Uit het Natuurbeheerplan van de provincie blijkt dat het plangebied in het geheel binnen de EHS ligt. Voor de delen die binnen de EHS liggen is door de provincie de actuele situatie vastgelegd op de 'beheertypenkaart' en zijn ambities geformuleerd, die zijn weergegeven op de 'ambitiekaart'.

Op de beheertypenkaart van de provincie is te zien dat in het gebied vooral 'kruiden- en faunairijk grasland' aanwezig is en daarnaast is een klein deel 'ruigteveld' aanwezig (afbeelding 3). Op de ambitiekaart van de provincie is voor het totale uitbreidingsgebied het beheertype 'kruiden- en faunairijk grasland' weergegeven. Voor het totale gebied wordt dit beheertype dus geambieerd. Een nadere omschrijving van dit natuurbeheertype staat in afbeelding 4.

Ook rondom het gebied komt EHS voor. Het bos ten oosten bestaat uit 'droog bos met productie' en het akkerland ten zuiden van de locatie bestaat uit 'kruiden- en faunairijke akker' (afbeelding 3).

N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland

Algemene informatie

Kruiden- en faunairijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooid en niet of slechts licht bemest.

Het beheertype Kruiden- en faunairijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunairijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunairijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen.

Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunairijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren

Afbakening

- Het betreft grasland, de grasachtigen (monocotylen) zijn dominant, maar kruiden (dicotylen) en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%
- Er wordt geen bemesting toegepast, met uitzondering van ruige stalmest (max. 20 ton per ha per jaar) of bekalking.
- De graslanden zijn niet tot andere beheertypen te rekenen (zie afbakening andere graslanden).
- Vrijwel jaarlijks in winter en voorjaar langdurig overstroomde weilanden worden niet tot dit beheertype maar tot Zilt- en overstromingsgrasland gerekend.

N12.06 Ruigteveld

Algemene informatie

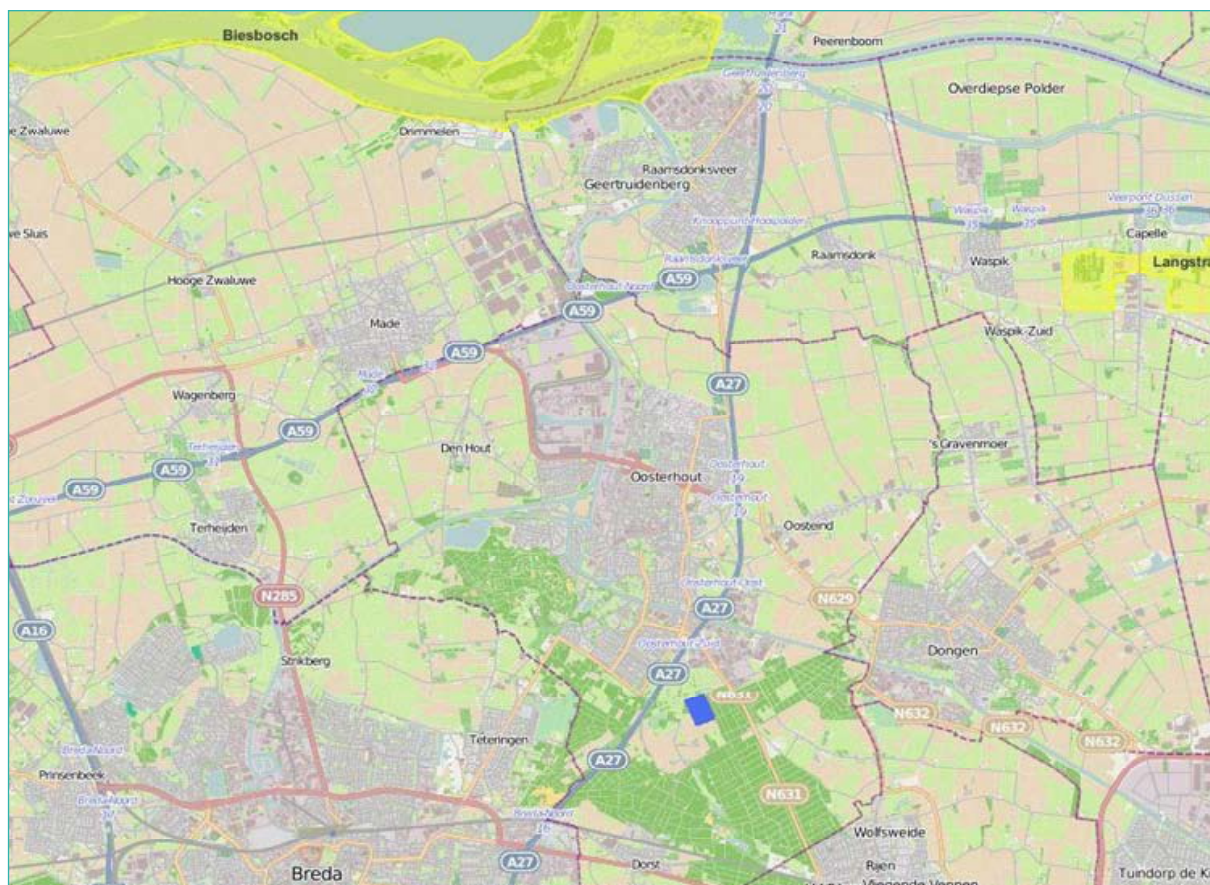
Tot dit beheertype behoren over grote oppervlakte voorkomende ruigtevelden met dominantie of in mozaiek voorkomende ruigtevegetaties, die meestal ontstaan zijn na grootschalige ingrepen, zoals na drooglegging of plotselinge sterke extensivering na een intensief grasland- of akkerbeheer. De successie naar bos kan in deze ruigten lang achterwege blijven. Vaak is er plaatselijk vlier of wilg aanwezig als verspreide struiken of struweel. Deze kunnen echter weer afsterven en weer in ruigte overgaan. Deels kunnen ook meer grazige plekken voorkomen, zeker bij begrazing. In de droge ruigte kan ook riet domineren.

Ruigtevelden kunnen rijk zijn aan insecten en bij een begrazingsbeheer soms ook ruimte bieden aan veel kruiden. Het beheertype ruigteveld is met name van belang voor een aantal vogelsoorten zoals blauwborst, sprinkhaanzanger en soms velduil.

Afbakening

- Het beheertype Ruigteveld omvat grootschalige droge ruigten met plaatselijk struweel.
- Natte rietruigte valt onder het beheertype moeras.
- Kleinschalig voorkomende ruigte in afwisseling met andere beheertypen, zoals Moeras, bostypen en graslandtypen worden als onderdeel van deze beheertypen gerekend.
- Ruigten die onderdeel zijn van een eenheid die groot genoeg is om onderdeel uit te maken van Grootschalige dynamische

Afbeelding 4. Nadere omschrijving van de twee natuurbeheertypen die volgens de beheertypenkaart van de provincie Noord-Brabant aanwezig zijn op de uitbreidingslocatie.

Afbeelding 5. De ligging van Natura 2000 gebieden in de omgeving van de uitbreidingslocatie. De uitbreidingslocatie is met blauw aangegeven en de Natura 2000 gebieden zijn in het geel afgebeeld. Bron: gebiedendatabase ministerie EL&I.

Natura 2000

Het onderzoeksgebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied. Ook in de directe omgeving ligt geen Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is De Langstraat ten noordoosten van Oosterhout, op bijna 10 kilometer van de uitbreidingslocatie (afbeelding 5). Van de geplande ontwikkeling op de uitbreidingslocatie is geen effect op dit natuurgebied te verwachten.

Nationaal Landschap

De uitbreidingslocatie ligt niet in een Nationaal Landschap. Het dichtstbijzijnde Nationaal Landschap is het Groene Woud, gelegen ten noordoosten van Tilburg, op zo'n 15 kilometer afstand van de uitbreidingslocatie.

4.2 Flora en vegetatie

In het gebied vonden we bij de veldbezoeken één door de Flora- en faunawet beschermde plantensoort, namelijk de grote kaardenbol (Flora- en faunawet, tabel 1) die op enkele plekken in de ruigte langs het bosje staat. Voor deze soort geldt in het kader van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Andere beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en ook uit de bureaustudie kwamen geen aanwijzingen dat in het uitbreidingsgebied andere beschermde plantensoorten zouden voorkomen. Hieronder volgt een nadere beschrijving van de vegetatie van het gebied. Een dergelijke beschrijving geeft een goed inzicht in de huidige natuurwaarden van het gebied.

Afbeelding 6. In de graslanden is veel gestreepte witbol en jakobskruid aanwezig.

Graslandpercelen

Binnen het plangebied zijn vier graslandpercelen aanwezig. De meest algemeen voorkomende soorten in deze graslanden zijn gestreepte witbol, kruipende boterbloem en jakobskruid.

Van de vier percelen is het noordoostelijke grasland (grasland a, zie afbeelding 2) het rijkst aan plantensoorten en het best ontwikkeld. De vegetatie lijkt schraler en minder ruderaal dan de meeste overige graslanden. Kenmerkende soorten in dit graslandperceel die daar op wijzen zijn gewone veldbies, reukgras, schapenzuring en gewoon biggenkruid die alle een redelijk hoge abundantie kennen. Andere kenmerkende soorten in dit grasland zijn margriet (een grote plek), pinksterbloem

en oranje havikskruid. Overigens komen ook de meer ruderaal of rijkere soorten als jakobskruid, gewone hoornbloem en kruipende boterbloem hier nog in hoge bedekkingen voor.

Grasland b (zuidoost) is deels vergelijkbaar met grasland a maar is plaatselijk wat ruiger, met pollen pitrus, akkerdistel en ruw beemdgras. Ook graslanden c en d, in het westen zijn armer aan soorten dan grasland a en hebben een ruderaal en mogelijk voedselrijker karakter. Eerder uitgereden stalmest is nog goed zichtbaar aanwezig, als dood organisch materiaal op de begroeiing en bodem. Kruipende boterbloem en Jakobskruid domineren hier plaatselijk en ruw beemdgras komt algemeen voor (afbeelding 8).

Afbeelding 7. In het uitbreidingsgebied liggen een aantal houtsingels.

Houtsingels

Als een kruis door het gebied lopen twee houtsingels (afbeelding 7). De singels bestaan uit vrij jonge bomen en struiken. De meest voorkomende soorten in de singel zijn zomereik, berk, zoete kers en sleedoorn. Ook wilde lijsterbes is plaatselijk aanwezig evenals braam en een enkele roos, zie afbeelding 9.

Poelen

In het gebied liggen drie poelen. De meest noordelijke poel (poel 1 op afbeelding 2) wordt omringd door bomen en struiken. en is daardoor sterk beschaduwd. De poel is hierdoor donker en op de bodem van de poel is veel dood blad aanwezig. Er komt nauwelijks watervegetatie in voor. Gewone waterbies is spaarzaam aanwezig en verder is er kroos aanwezig.

Ook rond poel 2 groeien bomen en struiken, met onder meer wilg en berk. De bomen overschaduwen de poel nog niet zo sterk als bij poel 1 en de oever- en water-

Afbeelding 8. Grasland met veel stroresten en ruderaal vegetatie

vegetatie is goed ontwikkeld. Rond de poel komen onder andere wolfspoot, pijpenstrootje, hoge cyperzegge, moeraswalstro en tengere rus voor evenals puntmos. In en rond de poel groeien verder drijvend fonteinkruid, waternavel, gewone waterbies en mannagras. Bij het bezoek in juli was de poel bijna drooggefallen en was de poel grotendeels met vegetatie bedekt.

Rond poel 3 groeien vooral aan de oostzijde bomen. Aan de andere zijden staan slechts enkele hogere wilgen en grove dennen. Deze poel is dan ook het meest open van de drie. Langs de oever groeit onder meer wolfspoot, moerasvergeet-mij-nietje, zompvergeet-mij-nietje, mannagras en pitrus. Waternavel komt beperkt voor, terwijl in het water drijvend fonteinkruid algemeen aanwezig is.

Bosje en ruigtevegetatie

In het oosten van het gebied, net ten noorden van poel 2 (zie afbeelding 2), ligt een klein bosje bestaand uit jonge zomereikjes en in de randen sleedoorn. Plaatselijk

Afbeelding 9. Naast vooral zomereik, berk, zoete kers en sleedoorn, bevindt zich ook wilde lijsterbes in de houtsingels.

Afbeelding 10. In het gebied liggen drie poelen. Dit is de meest zuidelijke poel.

komt veel kamperfoelie voor. In de kruidlaag groeit zeer veel grote brandnetel en ook mannetjesvaren komt hier voor. Aangrenzend aan het bosje is een ruigtevegetatie ontstaan met struikvormige breedbladige wilgen (bos/ grauwe/geoorde hybridecomplex), braam en ruigtekruiden. Hier groeit onder andere veel kweek en daarnaast allerlei andere voedselminnende soorten zoals ridderzuuring, kleeftkruid, gewone hoornbloem, ruw beemdgras, kruipende boterbloem en grote brandnetel. Ook grote kaardebol komt hier voor. Verder komen hier niet wilde soorten voor als lupine, damastbloem en vingerhoedskruid. De overgang van het bosje met struikvormige wilgen en ruigten vormt wat structuur betreft een mooie waardevolle mantel/zoom-achtige vegetatie die veel door vlinders en zangvogels wordt gebruikt.

Naast het bosje en de ruigtevegetatie zijn in dit deel ook nog de restanten van twee oost-west lopende singels aanwezig. Deze singels bestaan onder andere uit soms hoge wilgen.

Afbeelding 11. Wat ruigere vegetatie met struikvormige wilgen, centraal in het plangebied.

4.3 Fauna

Vogels

Vogels zijn goed beschermd door de Flora- en faunawet. Zo mogen broedende vogels niet worden verstoord.

Uit de bureaustudie blijkt dat nabij het plangebied verschillende vogelsoorten voorkomen waarvan het nest jaarrond is beschermd. Een dergelijk nest mag ook buiten de broedtijd niet worden verstoord. De reden hiervoor is dat deze soorten zelf moeilijk een nieuw nest kunnen bouwen of hun nest jaarrond gebruiken als verblijfplaats. In boswachterij Drost, nabij het uitbreidingsgebied, zijn onder andere de ransuil (rode lijst kwetsbaar), havik, buizerd, sperwer en wespandief waargenomen. Dit zijn allemaal soorten met een jaar-rond beschermde nestplaats.

Minder algemene soorten uit de boswachterij die in bronnen worden vermeld zijn de zwarte specht en matkop (rode lijst gevoelig) en ijsvogel. De laatste soort kwam voor bij de plassen aan de zuidkant van de boswachterij.

Bij vogelinventarisaties op de nabij gelegen golfbaan werden onder meer de minder algemene soorten gekraagde roodstaart, bonte vliegenvanger, groene specht (rode lijst kwetsbaar), en boomvalk aangetroffen.

Tijdens de veldinventarisaties is bij de uitbreidingslocatie de groene specht ook aangetroffen. Met de vele mierenbulten lijkt het grasland zeer geschikt foerageergebied voor de groene specht. Daarnaast zagen en hoorden we in het uitbreidingsgebied de volgende soorten: koolmees, pimpelmees, staartmees, boomkruiper, grote bonte specht, houtduif, grasmus, merel, zanglijster, zwarte kraai, gaai, vink, zwartkop, tuinfluiter, fitis, tijftjaf, witte kwikstaart en boompieper. Vooral de soorten

tuinfluiter, zwartkop en fitis waren veel aanwezig in de houtsingels en randen van het gebied.

Op de graslandpercelen zelf zagen we maar weinig vogels, met nu en dan een foeragerende zwarte kraai of witte kwikstaart.. Boven het gebied vlogen verder foeragerende boerenzwaluwen (rode lijst gevoelig) en gierzwaluwen. Ook een buizerd werd overvliegend waargenomen maar een nest van deze soort is niet aanwezig in het gebied.

Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen en naar alle waarschijnlijkheid in het plangebied niet aanwezig.

Reptielen

Ringslang, gladde slang, adder, muurhagedis en zandhagedis komen in dit deel van het land niet voor (Creemers en van Delft, 2009). Hazelworm komt wel in de omgeving voor, maar er zijn ons geen waarnemingen uit de Gemeente Oosterhout bekend. De dichtheden van deze soort blijven opmerkelijk laag in Noord-Brabant (Creemers en van Delft, 2009). In Oosterhout en directe omgeving is recentelijk wel de levendbarende hagedis waargenomen. Waarneming.nl bevat twee met fotobewijs ondersteunde waarnemingen uit 2012 van Boswachterij Dorst. Bij onze veldbezoeken vonden we in het gebied geen levendbarende hagedissen. Er is echter niet gericht met plaatjes geïnventariseerd en het is niet geheel uit te sluiten dat de soort toch aanwezig is in de houtsingels en bosjes. De hoofdgreenkeeper van de OGC heeft nooit levendbarende hagedissen op het huidige golfterrein of de directe omgeving gezien en ook wij troffen de soort bij onze veldbezoeken niet aan. Het is niet waarschijnlijk dat het plangebied leefgebied betreft van de levendbarende hagedis.

Amfibieën

In de ruimere omgeving van het plangebied komen volgens ons bronnenonderzoek de volgende zwaarder beschermde amfibieën voor: Rugstreeppad, Poelkikker, Boomkikker, Heikikker, Kamsalamander (allen Ff-wet Tabel 3, habitatrichtlijn Bijlage IV), Vinpootsalamander (Ff-wet, Tabel 3) en alpenwatersalamander (Ff-wet, Tabel 2). Daarnaast komen de algemene soorten bruine kikker, bastaardkikker, meerkikker, gewone pad en kleine watersalamander (alle Ff-wet Tabel 1) ook allemaal in de omgeving voor.

Kamsalamanders werden in het verleden in een poel in boswachterij Dorst aangetroffen (Schut, Schiedon et al., 2011). Van rugstreeppadden zijn waarnemingen in waarneming.nl van Boswachterij Dorst opgenomen uit 1992 met als detail: "Uit T.M.Bakker, 1992". Kamsalamander zou in de poelen in het plangebied voor komen (Mond. meded. Arian van Alphen). In Boswachterij Dorst is de vinpootsalamander niet aanwezig (Schut, Schiedon et al., 2011).

Tijdens ons onderzoek is volgens verschillende methoden gezocht naar aanwezigheid van deze amfibieën (zie par 3.2).

Bij poel 1 vingen we een kleine watersalamander. Ook waren hier enkele groene kikkers aanwezig. Ook bij poel 2 zagen we ook enkele groene kikkers in de poel en vonden we een kleine watersalamander onder hout. Daarnaast waren hier jonge bruine kikkers aanwezig en vonden we hier veel larven van gewone pad.

Bij poel 3 komt naast groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander ook de kamsalamander voor. Deze soort is zwaar beschermd (Ff-wet Tabel 3). Bij ons derde veldbezoek vingen we hiervan een volwassen exemplaar.

Uit inventarisatiegegevens van de reptielen en amfibieënwerkgroep is inmiddels duidelijk geworden dat alle drie poelen leefgebied betreffen van de kamsalamander (Ff-wet tabel3).

De groene kikkers die we in het gebied zagen waren zeker geen meerkikkers. Veel exemplaren hadden een lichte buik en kwaakblaas en ook de iris van veel exemplaren was ongevekt. Een nader onderzocht exemplaar had een vrij grote symmetrische metatarsusknobbel, maar niet overtuigend genoeg voor zekere determinatie als poelkikker. Daarnaast waren ook exemplaren aanwezig die wel een licht gemarmerde buik hadden en die enige vlekjes op de iris hadden, wat meer wijst in de richting van de bastaardkikker. Uit inventarisatiegegevens van de reptielen en amfibieënwerkgroep kwamen geen poelkikkers naar voren, maar er werd wel de groene kikker in zijn algemeenheid genoemd.

Andere amfibieënsoorten dan hier genoemd zijn niet aangetroffen.

Vissen

In de landbouwgebieden rond Oosterhout komen kleine- en grote modderkruiper voor en komt de rivieronderpad voor (Struijk, Kranenbarg et al., 2010). In de drie poelen van het uitbreidingsgebied troffen we geen vissen aan. Ander open water is in het uitbreidingsgebied niet aanwezig.

Grondgebonden zoogdieren

Waarneming.nl geeft uit de Gemeente Oosterhout alleen waarnemingen van eekhoorn (Ff-wet, Tabel 2) en bever (Ff-wet Tabel 3, Habitatrichtlijn, Bijlage IV) weer. De laatste soort is de laatste jaren waargenomen langs de Donge, maar het plangebied is als habitat niet geschikt,

nog los van het feit dat er geen geschikte verbinding is. Eekhoorn komt mogelijk af en toe in het plangebied, maar binnen het plangebied is geen geschikt leefgebied. De das is in deze omgeving niet aanwezig en de boommarter komt in dit deel van Noord-Brabant mogelijk zeldzaam voor (Thissen en Witte van den Bosch, 2009). Uit de website zoogdieratlas.nl blijkt dat er in ieder geval vanaf 2001 van de boommarter (Ff-wet, Tabel 3) noch van de das (Ff-wet, Tabel 3) waarnemingen bekend zijn uit het plangebied of de nabije omgeving. Aanwezigheid van steenmarter in Oosterhout is uit bronnen nog niet bekend. Van de zwaarder beschermde muizen en spitsmuizen zijn waterspitsmuis en noordse woelmuis recente goedgekeurde waarnemingen uit de wijdere omgeving, namelijk ten noorden van Oosterhout.

Voor waterspitsmuis is het plangebied ongeschikt en bovendien liggen er geen verbindingen tussen het verspreidingsgebied en plangebied. Het voorkomen van Noordse woelmuis is onwaarschijnlijk, omdat het plangebied op de relatief droge gronden ligt waar Noordse woelmuis eigenlijk overal door andere woelmuizen is verdrongen.

Tabel 1-soorten komen ongetwijfeld in het plangebied veel voor, zoals eigenlijk overal.

Bij onze veldbezoeken zagen we diverse keren een ree. Ook zagen we veel sporen (pootafdrukken, wissels, haren aan prikkeldraad) van deze soort. In de graslanden komen verder molshopen voor en bij poel 1 zagen we een mol. Ook zijn muizenholen aangetroffen.

Vleermuizen

Op de nabij gelegen golfbaan werden in 2010 de volgende soorten waargenomen: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis.

Bij ons bezoek hoorden we boven het meest zuidelijke

poel (poel 3) enkele jagende gewone dwergvleermuizen. Boven de grote open graslandpercelen hoorden we af en toe een rosse vleermuis of laatvlieger. Beide soorten zijn ook veel aanwezig langs en nabij de bomenlaan in het noordelijk deel van het uitbreidingsgebied. Nabij poel 2 horen we kort een ruige dwergvleermuis. Naast genoemde vleermuizen is het zeker niet onmogelijk dat er nog andere vleermuisensoorten het gebied gebruiken zoals grootoorvleermuis. Het is onaannemelijk dat er in het plangebied verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Er zijn vrijwel geen oude/dikke geschikte bomen aanwezig. Langs de aanwezige singels zijn geen vliegroutes aangetroffen. Wel wordt het gebied gebruikt als foerageergebied. Indien dikke bomen geveld dienen te worden dient nader onderzoek plaats te vinden.

Insecten: Vlinders

In Boswachterij Dorst kwam in het verleden het heideblauwtje (Ff-wet, Tabel 3) voor. In 2009 (waarneming.nl) is nog een goedgekeurde waarneming van één exemplaar doorgegeven, terwijl de soort ter plaatse als verdwenen werd beschouwd. Het huidige plangebied is als leefgebied ongeschikt voor deze soort. Andere minder algemene soorten die zijn gemeld uit Boswachterij Dorst (waarneming.nl) zijn onder andere eikenpage, bruine eikenpage en kleine parelmoervlinder. De laatste betreft een enkele waarneming uit 2012. De Bruine eikenpage is 2 keer doorgegeven in 2002.

Tijdens onze inventarisaties hebben wij vooral een aantal algemene soorten aangetroffen. Boven het plangebied vlogen er bij het bezoek in juli opvallend veel vlinders boven de graslandpercelen, maar de diversiteit aan soorten was beperkt. Het merendeel van de vlinders behoorden tot de soorten bruin zandogje en zwartsprietdikkopje (afbeelding 12). Andere soorten die we bij de

Afbeelding 12. Het zwartsprietdikkopje is veel aanwezig in het gebied, hier foeragerend op jakobskruid

bezoeken zagen, waren o.a. citroenvlinder, groot koolwitje, hooibeestje en klein geaderd witje. Deze soorten waren slechts in lage aantallen aanwezig.

Aardig om te vermelden is dat we op diverse plaatsen de metaalvinder, een prachtige (overdag vliegende) nachtvlinder aantreffen.

Het voorkomen van beschermde vlindersoorten in het plangebied is middels expert judgement te beschouwen als uitgesloten op basis van habitat, verspreidingsbeelden en veldinventarisatie.

Insecten: Libellen

In de Boswachterij Dorst zijn sinds 2000 veel libellensoorten aangetroffen, waaronder een behoorlijk aantal minder algemene tot zeldzame soorten, namelijk: brui-

ne winterjuffer, kleine roodoogjuffer, tengere grasjuffer, blauwe breedscheenjuffer, metaalglanslibel, gevlekte witsnuitlibel, noordse witsnuitlibel, glassnijder, bruine glazenmaker, smaragdlibel, venwitsnuitlibel en zwarte heidelibel. De meeste van deze soorten zijn ook aangetroffen op de Oosterheide, waar bovendien de zeldzame Geelvlekheidelibel is waargenomen. Bron: waarneming.nl.

De belangrijkste soort is de gevlekte witsnuitlibel die op de rode lijst van libellen, 2011 als kwetsbaar is opgenomen, maar bovenal zwaar beschermd is via de Flora- en faunawet Tabel 3 en habitatrichtlijn Bijlage IV. Van deze soort is een niet gevalideerd exemplaar zonder bewijs doorgegeven in mei 2012. Van de Oosterheide wordt ook in 2012 echter wel een waarneming met bewijs doorgegeven die geaccepteerd is.

Afbeelding 13. Bij ven 2 vloog een grote populatie tangantserjuffers.

Tijdens onze inventarisaties binnen het plangebied zijn de meeste van deze soorten en vooral de meest bijzondere soorten niet aangetroffen. Voor veel soorten is nu binnen het plangebied geen optimaal voortplantings of foerageergebied aanwezig. Soorten die wij bij de poelen of jagend over het grasland aantreffen waren algemene tot minder algemene soorten zoals gewone oeverlibel, viervlek, lantaarntje, vuurjuffer, watersnuffel, zwarte heidelibel, bruine glazenmaker en grote keizerlibel. De belangrijkste aangetroffen soort betreft de tangantserjuffer, mede omdat er een grote populatie van deze vrij zeldzame (maar in Brabant meer voor komende) soort in en rondom poel 2 aanwezig is. Deze uitdrogende, rijk met water en oeverplanten als waterbies begroeide, zonbeschenen poel voldoet perfect aan het kenmerkende habitat van de soort. Rond beide andere poelen, met een ander karakter, werd de soort niet waargenomen.

De beschermde gevlekte witsnuitlibel is niet aangetroffen en het is zo goed als uit te sluiten dat de soort zich binnen het plangebied voortplant. Gezien de incidentele waarnemingen is het zelfs de vraag of in Boswachterij Dorst of de omgeving hiervan een populatie aanwezig is.

Het voorkomen van andere beschermde soorten in het plangebied is middels expert judgement tevens te beschouwen als uitgesloten op basis van habitat, verspreidingsbeelden en veldinventarisatie.

Naast vlinders en libellen is nog gelet op het voorkomen van sprinkhanen. Zoals verwacht op basis van het habitat werden alleen een aantal algemene soorten aangetroffen zoals bruine sprinkhaan, ratelaar, wekkertje, grote groene sabelsprinkhaan en krasser. Vermoedelijk zijn bij nader onderzoek middels kloppen en oevers

Afbeelding 14. In het grasland komen veel mierenbulten voor, wat soms effect lijkt te hebben op de vegetatie.

goed afzoeken nog wel andere soorten te vinden zoals spitskopjes, boom en struiksprinkhaan of doortjes. Bijzondere soorten worden niet verwacht.

Wat verder opvalt in het gebied zijn de 'mierennesten' in de graslandpercelen. Met name op percelen a en b zijn veel heuveltjes van mieren aanwezig in het grasland. Deze nesten hebben een doorsnede van zo'n 20-50 centimeter, met uitschieters naar soms wel 100centimeter en zijn zo'n 20 tot soms 30 centimeter hoog. Per 100 vierkante meter telden we wel 10-15 nesten. Deze nesten in deze dichtheden zijn waardevol. Ze bieden een andere microklimaat en doordat steeds open grond ontstaat bieden zij kansen aan kleine pionierplanten.

Tot slot zagen we bij het avondbezoek in mei zeer veel

meikevers in het grasland. Beschermd insecten komen in het plangebied vrijwel zeker niet voor.

Overige

Het is niet te verwachten dat er beschermde soorten uit andere groepen zoals de weekdieren in het plangebied voor komen.

5. Conclusies uit de natuurtoets

- Het plangebied maakt onderdeel uit van de EHS. Om de ontwikkelingen mogelijk te maken dient het instrument "herbegrenzing EHS" of de Saldobebanding EHS ingezet te worden. De oppervlakte van de te ontwikkelen golfelementen zullen elders op een functionele plaats gecompenseerd dienen te worden. De ontwikkelingstijd van nieuwe natuur die minimaal aan dezelfde kwaliteitseisen voldoet als de graslanden zoals nu aanwezig schatten wij in op minder dan 5 jaar. Dit geldt tevens voor de ontwikkeling van het type 'Kruiden- en faunairijk grasland' zoals omschreven op de beheertypenkaart en ambitiekaart van de Provincie Noord-Brabant. Waarschijnlijk kan binnen deze tijd zelfs een situatie gerealiseerd worden die de wezenlijke kenmerken en waarden zoals omschreven beter benaderd dan de huidige situatie. Dit houdt in dat in dat geval geen toeslag op de compensatie wordt gerekend en een compensatiefactor van 1x geldt (Verordening Ruimte 2012, Artikel 4.12.3).
- In het oosten van het plangebied ligt een bosje met ruigte. Dit wordt op de beheertypenkaart aangegeven als "ruigteveld". Feitelijk zou dit volgens de definities nu als een bostype moeten worden aangeduid op de beheerkaart, omdat het areaal bos relatief groot is t.o.v. de ruigte (Zie definitie "Ruigteveld" in H4.1). De ambitie voor dit bos betreft "kruidenrijk en faunairijk grasland". Dat zou betekenen dat de Provincie streeft naar omvorming van dit bosje naar kruidenrijk en faunairijk grasland. De vraag is of dit nog steeds een doelstelling is en hoe in dat geval met de boswet wordt omgegaan. Op de natuurbeheerkaart noch op de ambitiekaart wordt bij de "landschapsbeheertypen" dat landschapselementen als bosjes en singels als elementen laat zien is het bosje opgenomen. Dat geldt tevens voor de singels in het plangebied.
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels aangetroffen en deze komen vrijwel zeker niet voor.
- Alle vogels zijn tijdens de broedtijd beschermd.
- Er is zeker één soort zwaar beschermde amfibie aanwezig, namelijk de kamsalamander. Deze soort is door de reptielen en amfibieënwerkgroep aangetroffen in alle drie poelen en door ons later in één poel. De zwaar beschermde soort poelkikker kon is mogelijk ook aanwezig, al werd de soort bij de inventarisaties niet met zekerheid aangetoond. Er dient tijdens de inrichtingswerkzaamheden voorkomen te worden dat deze soorten worden beschadigd of gedood. De kwaliteit van het leefgebied gaat als gevolg van de inrichting in kwaliteit en kwantiteit vooruit door realisatie van nieuwe poelen en takkenrillen e.d. in bosjes. Er dient gewerkt te worden volgens een ecologisch werkprotocol.
- Van de zwaarder beschermde reptielen (Ff-wet Tabel 2, 3) is levendbarende hagedis (Ff-wet, Tabel 2) twee keer gemeld uit Boswachterij Dorst. De hoofdgreenkeeper van de OGC heeft echter nooit levendbarende hagedissen op het huidige golfterrein of de directe omgeving gezien en ook wij troffen de soort bij onze veldinventarisaties geen enkele keer aan. Het is onwaarschijnlijk dat het vast leefgebied betreft van de levendbarende hagedis. Het is aan te raden in een ecologisch werkprotocol desalniettemin rekening te houden met de soort.

- In het plangebied zijn diverse soorten vleermuizen aangetroffen. In alle gevallen ging het om foeragerende of langsvliegende vleermuizen. Met name de poeltjes worden na het uitvliegen gebruikt om te jagen en drinken. Er zijn slechts verspreid enkele vleermuizen aangetroffen en het plangebied is als foerageergebied niet van essentieel belang voor het functioneren van een vaste verblijfplaats. Daarbij komt dat bij een inrichting waarbij delen van het plangebied als structuurrijk en bloemrijk grasland worden ontwikkeld de functie als foerageergebied niet verloren gaat of zelfs beter wordt. Er zijn geen aanwijzingen voor gevonden dat de singels in het plangebied als vaste vliegroute functioneren voor vleermuizen. Er zijn weinig oudere bomen in het plangebied aanwezig die als verblijfplaats zouden kunnen functioneren. Ten noorden van het bosje in een onderbroken bomenrij bevinden zich enkele oudere bomen. Indien het plan ontstaat om deze te vellen, dient vooraf gecontroleerd te worden of zich hier verblijfplaatsen in bevinden. Het is aan te raden dit dan zo spoedig mogelijk te laten controleren. Alle vleermuisverblijfplaatsen zijn zwaar beschermd via de Ff-wet Tabel 3 en habitatrichtlijn bijlage IV. Het verkrijgen van een ontheffing in het kader van de voorgenomen ontwikkelingen wordt waarschijnlijk niet afgegeven. Met andere woorden: in dat geval moet de boom met vleermuisverblijfplaats worden behouden.
- Het plangebied wordt zo goed als zeker niet door zwaarder beschermde (Ff-wet Tabel 2, 3) grondgebonden zoogdieren gebruikt als leefgebied.
- Het plangebied wordt zo goed als zeker niet door zwaarder beschermde (Ff-wet Tabel 2, 3) vissen gebruikt als leefgebied.
- Het plangebied wordt zo goed als zeker niet door zwaarder beschermde (Ff-wet Tabel 2, 3) insecten of andere ongewervelden gebruikt als leefgebied.
- Het is onwaarschijnlijk dat er zwaarder beschermde (Ff-wet Tabel 2, 3) plantensoorten aanwezig zijn binnen het plangebied. In de ruigte bij het bosje is de grote kaardebol aangetroffen die op Tabel 1 van de Ff-wet staat. Voor deze soort geldt een vrijstelling in het geval van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, zoals in dit geval.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Creemers, R. C. M. van Delft, J. C. W. 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Stichting Ravon. 476pp.

Ministerie van LNV. 2007. Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzing EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies Ministeries van LNV en VROM en provincies. 53pp.

Provinciale Staten Noord-Brabant. 2012. Verordening Ruimte 2012. 66pp.

Schut, D., E. Schiedon, et al. 2011. De vinpootsalamander in Noord-Brabant. Verspreidingsonderzoek, habitateisen en invloed Amerikaanse hondsvissen. Nijmegen, Natuurbalans - Limes Divergens BV. 118pp.

Struijk, R., J. Kranenbarg, et al. 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Nijmegen, Stichting RAVON. 44pp.

Thissen, J. B. N. en R. H. Witte van den Bosch. 2009. Verspreidingsonderzoek Nederlandse zoogdieren VONZ 2008. Arnhem, Zoogdierverseniging VZZ. 51pp.

Internetbronnen

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

